

§ 35 Mošuvnnat- joatkka

Paulus Kuoljok åvtehke

§ 35.14 M 530 – Lupiidna- goarádussan duottaršattuide

Ášsegirjjit

- Mošuvdna nr 530 Oscar Sedholm ovddidan, 2017-10-04, dnr 1.1.8-2017-1269
- Stivrabeavdegrirji 2017-11-12—14, § 175.28
- Boazodoallolávdegotti beavdegrirji 2018-04-05

Ášsegiedžahalli: Marita Stinnerbom

Oscar Sedholm lea golggotmánu 4 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte lupiidna čálihuvvo čáhppeslistui.

Stivra mearridii skábmamánu 12- 14 b 2017, § 175.28

ahte bivdá boazodoallolávdegottis cealkámuša ášsis.

Boazodoallolávdegoddi lea giedžahallan mošuvnna čoahkkimis cuonómánu 5 b 2018;

Luonddugáhttendoaimmahat¹³ čilge ahte lupiidna lea leavvan olle Ruttii earet Norrbottena siseatnamii ja duoddariidda davvin. Šaddu lea vuolgán Davvi-Amerihkás. Lupiidna leavvá hirbmat jođánit ja lea dábálaš luoddaguorain, ruovderatiid guora, gilvvagárddiin ja šattohis eatnamis”.

Lupiidna váikkuha negatiivvalaččat biologalaš girjáivuhti. Šaddanvugiinis goarida lupiidna iežá lunddolaš šattuid. Dat čuohcá eatnama biepmusvuhtii go fiksere nitrogena ja dat čuohcá algošattuide. Pollinearat válljejit lupiinna ovdalii iežá šattuid. Lupiidna sáhttá dagahit allergijaid ja lea mirkkolaš olbmuide ja elliide. Lupiidna billista maid fuodđariid ja guohtuneatnamiid.

Lupiidna navdojuvvo juo dege dáidá gártat invasiiva šlädjan Ruotas, muhto ii leat reglerejuvvon EU:s invasiiva šlädjan. EU:s sálhttet invasiiva šlájat garvit gártamis čáhppeslistui daningo daid leavvama vuostálastin šaddá nu stuora olggosgollun stáhtaide (lea dáhpáhuvvan gaska-Eurohpas). Invasiiva leavvi šlájaid vuosttaldeapmi lea dávjá politihka duohken das ahte šaddet go EU-reglerejuvvot vai eai. Nu guhká go lupiidna ii navdojuvvo invasiivan EU-vuogádagas, de fertejit olbmot ieža veahkehit doalaheamis eret lupiinna leavvama. Lupiidna lea šaddu mainna ferte leat várrogas.

¹³<https://www.naturvardsverket.se/Amnen/Invasiva-frammande-arter/Dárkkisteddjiiid-nammamearka>

§ 35 Motioner - *forts.*

Paulus Kuoljok ordförande

§ 35.14 M 530 – Lupinen- ett hot mot fjällfloran

Dokument

- Motion nr 530 av Oscar Sedholm, 2017-10-04, dnr 1.1.8-2017-1269
- Styrelseprotokoll 2017-11-12–14, § 175.28
- Rennäringsnämndens protokoll 2018-04-05
- Styrelseprotokoll 2018-04-11–13, § 74.18

Föredragande: Marita Stinnerbom

Oscar Sedholm har den 4 oktober 2017, inlämnat en motion där han yrkar

att   Sametinget verkar för en svartlistning av lupinen.

Styrelsen beslutade den 12- 14 november 2017, § 175.28

att   överlämna ärendet till rennäringsnämnden för yttrande.

Rennäringsnämnden har behandlat motionen vid möte den 5 april 2018;

Enligt Naturvårdsverket¹³ är Blomsterlupin etablerad i hela Sverige förutom Norrbottens inland och norra fjällen. Växten härstammar från Nordamerika. Lupinen är snabbspridande och vanlig längs vägar, järnvägar, trädgårdar och "skräpmark".

Blomsterlupin har negativ påverkan på den biologiska mångfalden. Genom sitt växtsätt konkurrerar lupinen ut inhemska arter. Den påverkar jordens näringssinnehåll genom kvävefixering och det påverkar den ursprungliga vegetationen. Dessutom föredrar pollinerare lupinen framför inhemska blommor. Lupinen är allergiframkallande och giftig för människor och boskap. Lupinen försämrar kvalitén på foder och betesmarker.

Blomsterlupin räknas som eller riskerar att bli en invasiv art i Sverige, men är *inte EU-reglerad som invasiv art*. Inom EU kan invasiva arter undgå svartlistning för att bekämpning av arterna kommer att utgöra stora kostnader inom staterna (har förekommit i mellaneuropa).

Bekämpning av invasiva arter kan ofta bero på politik om arterna blir EU-reglerade eller inte. Så länge *lupinen inte är en EU-reglerad invasiv art* kommer allmänheten att få hjälpa till att hålla undan den. Lupinen är en växt som ska hanteras försiktigt. Ett tillvägagångssätt är att slå lupinen innan den hunnit fröa sig och gärna slå flera gånger under en växtsäsong. Man ska gärna återkomma under flera säsonger och slå bort det som växt upp från fröna i marken. Man

---

¹³<https://www.naturvardsverket.se/Amnen/Invasiva-frammande-arter/>

§ 35 Mošuvnnat - joatkka

§ 35.14 M 530 – Lupiidna- goarádussan duottaršattuide - joatkka

Okta vuohki lea ahte láddje lupiinna ovdalgo dat lea šaddagoahtán ja áinnas láddjet mángii geassebottas. Lea maid buorre láddje mánga lagi manjálaga. Lea maid vuohki gaikut šattuid eatnamis ja diktit daid goldnat plastihkkabusse siste ija badjel. Jus áigu komposteret de ferte bures gokčat daid vai siepmanat eai bieðgan biekka mielde. Lea maid goansta doalvut gieldda ruskaduvdnái daid muhto de ferte maid muitit gokčat daid vai goldnet. Johtolatdoaimmahat navdá lupiinna vearrámus šaddun infrastruktuvrra suorggis. Jearahallamat maid Johtolatdoaimmahat lea dahlkan čehpiiguin čájehit ahte lea vejolaš lihkostuvvat lupiinna jávkademiin jus gávdná šattuid árrat ovdalgo dat leat leavvagoahtán. Leat dattege šaddan mánggaid lagi soahtat jávkadit šattu. Lea leamaš váttis oalát jávkadit lupiinna jus dat juo lea šaddagoahtán. Lupiinna siepmanat leat hui ceavzilat ja dat sáhttet šaddat mánggaidloht lagiid boarrás. Jus leat buorit eavttut de sáhttet lupiidnasiepmanat ceavzit 50-70 lagi. (Sapra m.fl. 2003).¹⁴

"EU-mearrádus invasiiva šlájaid birra bodii fápmui oððajagimánu 1 b 2015 ja doaibmá ruota láhkan riikkas. Lea dárbu ruota mearrádusaide mat dievasmahttet EU-mearrádusa. Ráððehus mii galgá bargat láhkarievdadusaiguin ja oðða ruota mearrádusaiguin lea dieðihan ahte oðða áigeplána jelgii galget mearrádusat válbmanit 2018 geassái. Luonddugáhttendoaimmahat ja Mearra- ja čáhceiseváldi barget buotalaga mearrádusdahkamiin, muhto dasa dárbbašuvvojít láhkarievdadusat ja danin eai sáhte mearrádusat doaibmagoahtit ovdalgo láhkarievdadusat ja láhkaásahusat leat boahtán fápmui. "¹⁵

Luonddugáhttendoaimmahat lea ovddasvástideaddji eiseváldi ja váldá áinnas vuostá dieðuid das ahte gosa lupiidna lea leavvan dege šaddan. www.artportalen.se dahje invasivaframmandearter@naturvardsverket.se neahtti idduin lea vejolaš registreret lupiidnagávdnosa. Luonddugáhttendoaimmahat almmuha maid dilálašvuodaraporttaid amas invasiiva šlájaid birra.

Eanet dieðuid ja rávvagiid addá ovddasvástideaddji eiseváldi Luonddugáhttendoaimmahat.

¹⁴Invasiva arter i infrastruktur, CBM:s skriftserie 98, Jörgen Wissman (Centrum för biologisk mångfald, SLU och Uppsala universitet), Karin Norlin (Ecocom) och Tommy Lennartsson (Centrum för biologisk mångfald, SLU och Uppsala universitet)

¹⁵ <https://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pressmeddelanden/info-mejl/lagesrapport-invasiva-frammande-arter/Artiklar-2017/Nya-besked-svensk-forordning/>

§ 35 Motioner - *forts.*

§ 35.14 M 530 – Lupinen- ett hot mot fjällfloran – *forts.*

kan även dra upp plantor och lägga dem i sluten plastpåse för att ruttna. Om de, i undantagsfall komposteras, måste de täckas ordentligt så att inte frön blåser iväg. Man kan även lämna lupinen på kommuners återvinningshantering men också då under förutsättning att de ska täckas eller lämnas ruttnade. Trafikverket betecknar blomsterlupinen som den besvärligaste växten att bekämpa inom infrastrukturen. Intervjuer som Trafikverket gjort med olika nyckelpersoner på myndigheter har visat att det har lyckats med bekämpning om man hittat plantor på tidigt etableringsstadier och plantorna inte hunnit sprida ut sig. Det har också krävts bekämpning under flera års tid. Det har varit svårt att helt bekämpa blomsterlupinen om det är för utbrett område av växterna. Frön av blomsterlupin besitter en långlivad fröbank och har förmågan att gro i årtionden. Vid optimala förhållanden kan blomsterlupinens frön förblifiva livskraftiga 50-70 år (Sapra m.fl. 2003).¹⁴

"EU-förordningen om invasiva främmande arter trädde i kraft den 1 januari 2015 och gäller som svensk lag i landet. Som ett komplement till EU-förordningen behövs svenska bestämmelser. Regeringskansliet, som är ansvariga för att ta fram lagändringar och en ny svensk förordning, har meddelat att enligt en ny tidplan ska dessa bestämmelser vara på plats sommaren 2018. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten arbetar parallellt med att ta fram föreskrifter, men då föreskrifterna är helt beroende av lagändringarna och den svenska förordningen kommer föreskrifterna att kunna vara på plats först efter att lagändringar och förordningen trätt i kraft."¹⁵

Naturvårdsverket är ansvarig myndighet och tar gärna emot information om var Blomsterlupinen tagit plats. Man kan registrera fyndet på www.artportalen.se eller invasivaframmandearter@naturvardsverket.se Naturvårdsverket publicerar även lägesrapporter om invasiva främmande arter.

För mer information och råd får man vända sig till den ansvariga myndigheten Naturvårdsverket.

¹⁴Invasiva arter i infrastruktur, CBM:s skriftserie 98, Jörgen Wissman (Centrum för biologisk mångfald, SLU och Uppsala universitet), Karin Norlin (Ecocom) och Tommy Lennartsson (Centrum för biologisk mångfald, SLU och Uppsala universitet)

¹⁵<https://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pressmeddelanden/info-mejl/lagesrapport-invasiva-frammande-arter/Artiklar-2017/Nya-besked-svensk-forordning/>

§ 35 Mošuvnнат - joatkka

§ 35.14 M 530 – Lupiidna- goarádussan duottaršattuide - joatkka

Boazodoallolávdegoddi mearrida

ahte evttohit stivrii ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Håkan Jonsson ja Torkel Stångberg reservereba evttohusa vuostá ja doarjuba mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Christina Åhrén ii leat sajis, ii oktage sadjásáš.

Mona Persson gáibida beavdáibidjat mošuvnna go mošuvdnaovddideaddji ii leat sajis.

Åvtehke dieđiha ahte Sámediggeortnega § 56 jelgii galgá gáibádus odda meannudeamis biddjot mearrádusa vuollái ovdal iežá gáibádusaid.

Åvtehke loahpaha digaštallama.

Åvtehke bidjá ovdan proposišuvnna dohkkehít dehe hilgut Mona Persson gáibádusa beavdáibidjat ášši ja gávnaha ahte Sámediggi dohkkeha Mona Persson gáibádusa beavdáibidjat ášši.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjá ášši.

§ 35 Motioner - *forts.*

§ 35.14 M 530 – Lupinen- ett hot mot fjällfloran – *forts.*

Rennäringsnämnden beslutar att

föreslå styrelsen att därmed är motionen besvarad.

Håkan Jonsson och Torkel Stångberg reserverar sig mot förslaget och yrkar på bifall.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Christina Åhrén ej närvarande, ingen ersättare.

Mona Persson yrkar att motionen bordläggs då motionären inte är närvarande.

Ordföranden meddelar att i enlighet med § 56 Sametingsordningen ska yrkande om bordläggning prövas före andra yrkanden.

Ordföranden förklrar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Mona Persson yrkande om bordläggning och finner att Sametinget godtagit Mona Perssons yrkande om bordläggning.

Sametinget beslutar

att bordlägga ärendet.

§ 35. 14

SÄMENIGGET
SAMETINGET

EE/ 2017 -10- 04
Boor

11.8-2017-12-70

M630

Lupinen – ett hot mot fjällfloran

Lupinen, eller den nordamerikanska blomsterlupinen, sprider sig explosionsartat inom flera delar av Saepmie. Det är en främmande, invasiv art, som planterats främst av privatpersoner för dess estetiska värde i trädgårdar och diken. Problemet med lupinerna är att de tränger undan naturligt förekommande flora genom att växa tätt och högt, vilket i grunden förändrar den biologiska mångfalden inom områdena där lupinerna breder ut sig. De är dessutom mycket svåra att bekämpa då de kräver mångåriga åtgärder. I känsliga områden som innehåller rödlistade arter, exempelvis Marsfjällets naturreservat, växer idag lupinerna i överflöd. I kombination med den globala uppvärmningen är det bara en tidsfråga innan växterna börjar att vändra upp längst fjällsidorna. Det är vi samer som är återkommande ute i markerne som ser konsekvenserna av den långsiktiga utbredningen av arten. Vill vi bevara den biologiska mångfalden i Saepmie måste lupinen bekämpas genom centralt organiserade åtgärder. För detta krävs en rödlistning av lupinen.

Därför yrkar jag att:

... Sametinget verkar för en svartlistning av lupinen.

Oscar Sedholm, Jakt- och Fiskesamerna

